

Revisionsrapport

Uppföljning av granskning av arvoden till förtroende- valda

*Alf Wahlgren
Alexander Arbman*

Augusti 2018

Svalövs kommun

pwc

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	3
1.1. Bakgrund	3
1.2. Syfte och Revisionsfråga-or	3
1.3. Revisionskriterier	3
1.4. Kontrollmål	4
1.5. Avgränsning.....	4
1.6. Metod.....	4
2. Bakgrund	5
2.1. Lagstiftning.....	5
2.2. Granskning av arvoden till förtroendevalda	5
3. Inledning	6
3.1. Bestämmelser om ersättningar till kommunalt förtroendevalda	6
3.1.1. Årsarvode.....	7
3.1.2. Sammanträdesarvode	7
3.1.3. Ersättning för förlorad arbetsinkomst	8
3.1.4. Resekostnadsersättning	9
3.2. Förändringar i bestämmelserna	9
3.2.1. 1 mars 2018.....	9
3.2.2. 1 januari 2019	10
4. Iakttagelser	11
4.1. Registeranalys	11
5. Bedömningar mot kontrollmål	15
5.1. Riktlinjer finns som anger hur arvode och förlorad arbetsförtjänst till förtroendevalda politiker ska beräknas.	15
5.2. Rutiner och kontroller finns som säkerställer att rätt ersättning betalas ut till förtroendevalda politiker.....	15
5.3. Attestering av arvoden och förlorad arbetsförtjänst sker enligt gällande attestordning.	15
5.4. Rekommendationer.....	15
Bilaga 1	18
Bilaga 2	19

Sammanfattning

Revisionen i Svalövs kommun genomförde under år 2011 en granskning av utbetalda arvoden till förtroendevalda. Granskningen utmynnade i bedömningen att arvoden till de förtroendevalda för år 2011 utgått i enlighet med av fullmäktige godkänt reglemente.

I februari 2018 avslöjade HD/Landskronaposten att det förekommit ett kraftigt ökat uttag av arvoden till främst de avgående kommunalråden.

De förtroendevalda revisorerna beslutade den 21 februari om att göra en uppföljning på EY:s granskning från år 2011 med tillägg av kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag.

Syftet med den uppföljande granskningen är att besvara huruvida kommunstyrelsen och nämnderna har ändamålsenliga rutiner samt kontroller som säkerställer en korrekt utbetald ersättning till förtroendevalda politiker.

Den uppföljande granskningen visar sammanfattningsvis följande:

Det finns beslutade riktlinjer som anger hur arvode och förlorad arbetsförtjänst till förtroendevalda politiker ska beräknas. Vi bedömer dock att de kontroller som för närvarande görs i samband med utbetalning av förlorad arbetsförtjänst är otillräckliga. Vi anser därför att riktlinjerna bör skärpas avseende de delar som avser krav på intygens innehåll samt underlaget för utbetalning av ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Det finns rutiner och kontroller som säkerställer att rätt ersättning betalas ut till förtroendevalda politiker. Dock anser vi att det saknas kontroller av höga utbetalda belopp som skett under året. I likhet med den administrativa chefens uppfattning anser vi att begränsning i verksamhetssystemet bör överensstämja med bestämmelsernas åtta timmar.

Attestering gällande arvoden och förlorad arbetsförtjänst sker i enlighet med gällande attestordning. Vi anser att den nya paragrafen om attesteringar på ett bra sätt minskar det beroendeförhållande som tidigare har funnits mellan tjänstemän och ledande politiker.

Vi lämnar med anledning av de iakttagelser som vi har gjort i denna revisionsrapport följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Regelverket avseende ersättning för förlorad arbetsförtjänst bör skärpas och även inkludera de kontroller av intyg och utbetalning som görs i exempelvis Trelleborgs kommun.
- I den interna kontrollen bör det införas en kontroll av att höga belopp som betalats ut under året är korrekta.
- Säkerställa att verksamhetssystemet inte tillåter att en enskild post registreras dubbelt.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Under 2011 gjorde revisionsfirman EY (tidigare Ernst & Young) en granskning av utbetalda arvoden till förtroendevalda. Syftet med granskningen var att bedöma om det fanns ändamålsenliga och tillräckliga rutiner samt kontroller som säkerställer en korrekt utbetald ersättning till förtroendevalda politiker i enlighet med av kommunfullmäktige fastställt reglemente. Granskningen utmynnade i bedömningen att arvoden till de förtroendevalda för 2011 utgått i enlighet med av fullmäktige godkänt reglemente.

I februari 2018 avslöjade HD/Landskronaposten i en artikel att det förkommit ett kraftigt ökat uttag av arvoden till främst de avgående kommunalråden. Det framkom också att ett kommunalråd vid en del tillfällen tagit ut ersättning för förlorad arbetsförtjänst under nio timmar per dag, trots att grundregeln är max åtta timmar. Efter artikeln beslutade kommunstyrelsens arbetsutskott 2018-02-26, § 39, föreslå kommunfullmäktiges presidium:

- *att skyndsamt genomföra en granskning av hur bestämmelserna om ersättningar till förtroendevalda tillämpas, särskilt vad gäller ersättning för förlorad arbetsförtjänst. Granskningen ska svara på om resp. förtroendevald fått rätt ersättning med hänsyn till gällande bestämmelser.*
- *I de fall revisionen ser behov av förtydliganden eller förändringar i reglementet, ombeds revisionen återkomma med sådana.*

I protokollets Ärendebeskrivning framhålls att revisionen år 2012 granskade området med gott resultat och att den granskningen skulle kunna ligga som utgångspunkt för en uppföljning.

På kommunrevisionens sammanträde den 21 februari beslutades att göra en uppföljning på EY:s granskning från 2011 med tillägg av kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag.

1.2. Syfte och Revisionsfråga

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen och nämnderna har ändamålsenliga rutiner samt kontroller som säkerställer en korrekt utbetald ersättning till förtroendevalda politiker?

1.3. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen som utgångspunkt för analys, slutsatser och bedömningar.

I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- Kommunallagen (SFS 2017:725) 4 kap 11-18 §§
- Av kommunfullmäktige antagna arvodesreglemente
- Beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott 2018-02-12
- Respektive nämnds regelverk

- Attestordning
- Kommunstyrelsens och nämndernas planer och avrapportering för intern kontroll (2017 och 2018)

1.4. Kontrollmål

- Riktlinjer finns som anger hur arvode och förlorad arbetsförtjänst till förtroendevalda politiker ska beräknas.
- Rutiner och kontroller finns som säkerställer att rätt ersättning betalas ut till förtroendevalda politiker.
- Attestering av arvoden och förlorad arbetsförtjänst sker enligt gällande attestordning.

1.5. Avgränsning

Granskningen omfattar kommunstyrelsen och samtliga nämnder. Registeranalysen av lönetransaktioner omfattar perioden juli 2017 - mars 2018. Registeranalysen begränsas till att avse årsarvode, sammanträdesarvode och ersättning för förlorad arbetsförtjänst. Utbetalningar av pensions- och semesterförmån samt reseersättningar (körersättningar) ingår inte i registeranalysen.

1.6. Metod

Utifrån kontrollmålen sker en bedömning av dels befintliga regler och rutiner, dels förvaltningens egna kontrollaktiviteter. Utdrag ur lönesystemet bearbetas genom s.k. registeranalys.

Intervjuer har genomförts med kommunens administrativa chef och en assistent från administrativa enheten. Kommunrevisionens ordförande har närvarat vid intervjuerna samt deltagit i avstämning mot underlagen.

Rapporten är sakavstämmd med de intervjuade.

2. Bakgrund

2.1. Lagstiftning

Den 1 januari år 2018 ersattes kommunallag (1991:900) med kommunallag (2017:725). Den nya kommunallagen innebär inga större förändringar gällande arvodering och ersättning till förtroendevalda som innehar uppdrag.

Av kommunallagens (2017:725) fjärde kapitel framgår följande:

Förtroendevalda har rätt till skälig ersättning för de arbetsinkomster och ekonomiska förmåner som de förlorar på grund av uppdraget.

Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för ersättning (...)

Enligt lagen ska respektive kommuns fullmäktige besluta om ersättningen för:

- *Ersättning för resekostnader och andra utgifter som föranleds av uppdraget utöver vad som följer av 13 och 14 §§,*
- *Arvode för det arbete som är förenat med uppdraget,*
- *Pension, samt*
- *Andra ekonomiska förmåner.*

Lagen tydliggör även att arvodet ska bestämmas till lika belopp för lika uppdrag.

2.2. Granskning av arvoden till förtroendevalda

Granskningen genomfördes under år 2012 (KS Dnr 739-2012) och syftade till att granska om räkenskaperna var rättvisande och om den interna kontrollen var tillräcklig. Granskningen visade att:

- Arvodesreglementet var tillräckligt tydligt och angav hur arvoden till förtroendevalda skall beräknas.
- Utbetalda årsarvoden under år 2011 hade skett i enlighet med aktuellt reglemente.
- Behov fanns av att se över rutinerna och klarlägga instruktioner av hur och av vem kontroll och attest skall ske. Översyn borde genomförts av hur detta skall tas in och beaktas i attestreglemente och delegationsordning.
- Generellt var bedömningen att arvoden till de förtroendevalda för år 2011 hade utgått enligt fullmäktiges godkända reglemente.

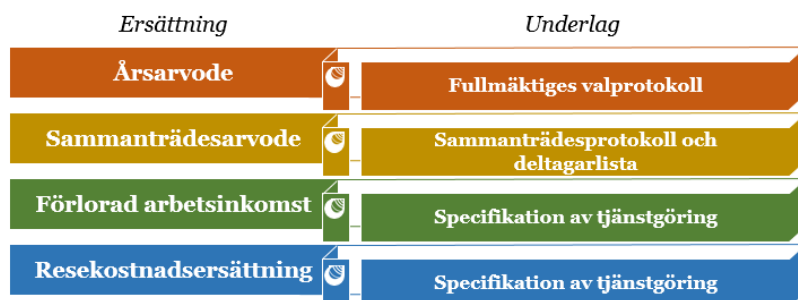
Som en följd av rekommendationerna, fattade kommunstyrelsens dåvarande ekonomi- och personalutskott 2012-10-22, § 37, beslut om rutiner för attestering, vilket var en kodifiering av sedan länge rådande praxis.

3. Inledning

3.1. Bestämmelser om ersättningar till kommunalt förtroendevalda

Fullmäktige i Svalövs kommun har fattat beslut gällande bestämmelser om ersättningar till kommunalt förtroendevalda. Bestämmelserna antogs första gången år 1968 och det har sedan skett totalt 23 revideringar. De två senaste revideringarna ägde rum den 31 januari år 2011 och den 29 januari år 2018. Vid den senaste revideringen beslutades om tillägg gällande atteringsrutiner som trädde i kraft den 1 mars år 2018 samt flera förändringar som börjar gälla den 1 januari år 2019.

Bestämmelserna om ersättning redogör för vilken ersättning som förtroendevalda politiker har rätt till. Ersättningsformerna framgår av bilaga. De olika ersättningsformerna kan sammanfattas enligt bilden nedan:

Arvodesbestämmelserna innefattar även en kategoriindelning för arvodering i det egna organet. Av nedan tabell framgår vilken ersättning som ledande politikerna kan få:

		Ers förlorad		
		Arvode	arbetsinkomst	Resekostnadsers
Kommunstyrelsens ordförande, tillika kommunalråd	Protokollfört sammanträde	Nej	Nej	Nej
	Förberedande möte	Nej	Nej	Nej
	Justering	Nej	Nej	Nej
	Förrättning	Nej	Nej	Ja
Kommunstyrelsens andre vice ordförande, tillika oppositionsråd	Protokollfört sammanträde	Nej	Nej	Nej
	Förberedande möte	Nej	Nej	Nej
	Justering	Nej	Nej	Nej
	Förrättning	Nej	Nej	Ja
Ordförande och vice ordföranden i - Fullmäktige - Beredningar - Nämnder samt utskott - kommunala råd Förste vice ordförande i kommunstyrelsen	Protokollfört sammanträde	Ja	Ja	Ja
	Förberedande möte	Nej	Ja	Ja
	Justering	Nej	Ja	Ja
	Förrättning	Nej	Ja	Ja
Ledamöter och ersättare i fullmäktige, styrelse, utskott, nämnder, beredningar och råd	Protokollfört sammanträde	Ja	Ja	Ja
	Förberedande möte	-	-	-
	Justering	Nej	Ja	Ja
	Förrättning	Nej	Ja	Ja

Nedan presenteras en sammanställning av utbetalda belopp för de olika ersättningsformerna för arvoden och ersättningar mellan åren 2011 till 2017.

Arvodestyp	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Årsarvode	1 498 452	1 515 218	1 595 510	1 548 850	1 440 096	1 266 976	1 383 904
Sammanträde, förrättararvode	1 024 026	827 686	782 716	809 058	883 022	696 098	733 661
Förlorad arbetsförtjänst	484 858	375 332	429 799	423 711	810 296	723 876	836 768
Bilersättningar	100 314	86 108	83 004	68 722	72 375	68 908	66 504
Arbetsgivaravgifter	956 666	865 496	892 053	751 814	854 642	887 441	979 956
Summa	4 064 316	3 669 840	3 783 082	3 602 155	4 060 431	3 643 299	3 997 793

3.1.1. Årsarvode

Årsarvodet¹ utgår till ordförande, förste vice ordförande och andre vice ordförande i kommunens olika politiska organ. För att få årsarvodet ska personen finnas med på fullmäktiges valprotokoll efter genomfört valår. Eventuella förändringar på ordförandeposter hanteras löpande genom kommunens administrativa funktion.

För år 2018 har kommunstyrelsens ordförande ett årsarvode på 675 000 kronor, vilket motsvarar 90 procent av inkomstbasbeloppet² per månad. Från och med 1 januari år 2019 kommer kommunstyrelsens ordförande erhålla ett arvode motsvarande 95 procent av inkomstbasbeloppet per månad. Kommunstyrelsens ordförandes årsarvode ligger till grund för beräkning av årsarvodet till övriga ledande politiska poster. Till exempel erhåller förste vice ordförandena i kommunens nämnder ett årsarvode motsvarande 10 procent av kommunstyrelsens ordförande.

I bilaga 2 framgår att det totala årsarvodet för år 2018 uppgår till 2 194 tkr. Av dessa utgår 65,1 procent till ordförandena, 21,4 procent till förste vice ordförandena och 13,5 procent till andre vice ordförandena.

3.1.2. Sammanträdesarvode

Sammanträdesarvodet utgår från sammanträdet deltagarlista samt sammanträdesprotokoll. Timarvode per timme med tillägg av en timme utgår till samtliga ledamöter och ersättare, förutom kommunstyrelsens ordförande och andre vice ordförande. Det går att få sammanträdesarvode för maximalt åtta timmar per dag mellan 07:00 till 17:30. Varje påbörjad halvtimme ger hälften av ett timmarvode.

År		Tim-arvode
2014	Ledamöter och ersättare	175
2018	Ledamöter och tjänstgörande ersättare	192
	Icke tjänstgörande ersättare	96
2019	Ledamöter och ersättare	202

¹ Årsarvodet betalas ut månatligen.

² År för år 2018 62 500 kronor

För fullmäktiges sammanträden utgår ett fast arvode per sammanträde enligt följande:

Arvode fullmäktige	Kommunfullmäktige	Ej tjänstgörande ersättare
2014	873	349
2017	944	472
2018	959	480
2019	1012	1012

Från och med år 2019 kommer, i och med revideringen av bestämmelserna, ånyo fullt arvode att utgå till ej tjänstgörande ersättare. De har enligt bestämmelserna under några år endast fått halvt arvode.

Beloppen för år 2019 kommer att fastställas slutligen när regeringen under hösten 2018 beslutat om inkomstbeloppets storlek för år 2019.

3.1.3. Ersättning för förlorad arbetsinkomst

Av bestämmelserna framgår:

Den som har rätt till sammanträdesarvode (...) eller deltar i förrättning³ (...) har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Grunden för ersättning för förlorad arbetsinkomst är en beskattningsbar inkomst. Om den förtroendevalde kan styrka att denne innehar en beskattningsbar inkomst så finns av fullmäktige ett beslutat schabloniserat timarvode:

År	Kr/tim
2014	175
2017	189
2018	192
2019	202

Beloppen för år 2019 kommer att fastställas slutligen när regeringen under hösten 2018 beslutat om inkomstbeloppets storlek för år 2019.

Om inkomsten är lägre än schablon, utgår ändå schabloniserat belopp. Om den förtroendevalde har en högre inkomst än schablonen, så finns möjlighet att få ett högre timarvode. Bestämmelserna tydliggör att:

Ersättning för förlorad arbetsinkomst utöver schablon ska styrkas med intyg från arbetsgivare eller motsvarande.

För att få ersättning ska den förtroendevalde fylla i och lämna in en specifikation av tjänstgöringen. Blanketten ska innehålla följande:

³ Konferens, informationsmöte, uppvaktning, kurs eller liknande i kommunal angelägenhet För att få ersättning för förrättning krävs särskilt uppdrag.

Datum	Förrättning och/eller organ	Arvode <i>Från och med, Till och med</i>	Förlorad arbetsinkomst <i>Från och med, Till och med</i>	Egna utlägg	Reseersättning <i>Egen bil</i>
Beslutsattest			Granskningsattest		

3.1.3.1. Ersättning för förlorad pensionsförmån och förlorad semesterförmån

Av bestämmelserna framgår gällande förlorad pensionsförmån att:

Tillägg om 4,5 % utgår vid förlorad arbetsinkomst för att täcka avtalspensionskostnader.

Av bestämmelserna framgår gällande förlorad semesterförmån att:

När ersättning utgår för förlorad arbetsinkomst utgår även ersättning för semesterersättning med 12 %.

Ersättningen för förlorad pensionsförmån och förlorad semesterförmån betalas ut en gång per år. Utbetalning sker direkt till den enskilde som således behöver registrera förmånen på egen hand, d v s göra en inbetalning till sitt respektive pensionssparande.

3.1.4. Resekostnadsersättning

Ersättning vid sammanträden och vid protokolljustering **inom kommunen** utgår om avståndet mellan den förtroendevaldes fasta bostad eller arbetsplats till sammanträdesplatsen överstiger 2 kilometer. Beloppet motsvarar det kommunala reseavtalet⁴. Ingen ersättning utgår inom tätort.

Ersättning för resekostnader och övriga styrkta kostnader vid sammanträde **utom kommunen** utgår i enlighet med kommunens reseavtal.

Ersättning mellan bostad till kommunhus ersätts inte för kommunstyrelsens ordförande och andre vice ordförande.

3.2. Förändringar i bestämmelserna

3.2.1. 1 mars 2018

Från och med 1 mars år 2018 inrättades en paragraf om attestering i bestämmelserna, vilket innebär följande attesteringsrutiner:

	Beslutsattest	Granskningsattest
<i>Underlag i form av närvarolistor från sammanträden</i>	Respektive politiska organs ordförande	Organets sekreterare
<i>Respektive ordförandes underlag</i>	Kommunstyrelsens ordförande	Kommunchef
<i>Övriga vice ordförandes, ledamöters och ersättares underlag</i>	Respektive politiska organs ordförande	Organets sekreterare

⁴ Fr o m 2019-01-01 definieras detta som "vid varje tid gällande branschavtal avseende användande av egen bil i arbetet".

<i>Kommunstyrelsens ordförandes samt revisionens ordförandes underlag</i>	Fullmäktiges ordförande	Kommunchef
<i>Fullmäktiges ordförandes underlag</i>	Fullmäktiges förste vice ordförande	Kommunchef
<i>Fullmäktiges förste och andre vice ordförandens underlag</i>	Fullmäktiges ordförande	Kommunchef

3.2.2. *Nya bestämmelser 1 januari 2019*

Följande förändringar kommer att införas den 1 januari år 2019 med anledning av bestämmelsernas senaste revidering, vilken skedde efter ett antal möten hösten 2018 med gruppledarna för partierna under ledning av kommunfullmäktiges presidium:

- Ersättning för förlorad arbetsförtjänst samt ersättning för resor utgår vid fullmäktiges presidiums närvarorätt vid nämnders och styrelsers möten.
- Icke tjänstgörande ersättare behöver ej närvara vid behandlingen av interpellationer och frågor för att sammanträdesarvode skall utgå.
- Närvarande revisor ges rätt till ersättning vid fullmäktiges sammanträden motsvarande halvt arvode istället för belopp som ej tjänstgörande ersättare.
- Ersättning för förlorad arbetsinkomst för förtroendevald med inkomst av pension ska styrkas med intyg från arbetsgivare eller motsvarande.
- Ersättning för förlorad arbetsinkomst kan utgå högst motsvarande arvode för kommunstyrelsens ordförande.
- Rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst för förtroendevald som uppbär inkomst av pension kan föreligga och prövas i varje enskilt tillfälle av det organ som har tolkat bestämmelserna. Pension utgör inte rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst.
- Reseersättning med användande av egen bil i arbetet kommer utgå från branschavtal istället för det kommunala reseavtalet.
- Tolkning och tillämpning av bestämmelserna avgörs av fullmäktiges presidium samt gällande ersättningar för fullmäktiges presidium av kommunstyrelsens arbetsutskott.

4. Iakttagelser

4.1. Registeranalys

I denna granskning har vi genomfört en stickprovskontroll på utbetalda ersättningar för perioden april år 2017 till mars år 2018. Totalt för perioden har arvoden för 3,4 mnkr betalats ut fördelat på 4 463 utbetalningar. I stickprovskontrollen har vi valt att fokusera på de individer som har över 100 utbetalningar, vilket gav ett urval på 12 ledamöter. Den totala summan för dessa utbetalningar uppgår till 1,7 mnkr och 2 277 utbetalningar⁵. I tabellen nedan redogörs samlade ersättningar som betalats ut till de 12 ledamöterna.

	Årsarvode	Sammanträdesarvode	Förlorad arbetsinkomst	Ers förlorad semester- & pensionsförmån	Reseersättning	Summa
Ledamot 1	44 751	34 253	48 428	10 957	407	138 796
Ledamot 2	44 460	27 789	107 656	25 327	1 354	206 586
Ledamot 3	4 500	28 669	0	0	2 715	35 884
Ledamot 4	0	21 952	7 466	2 463	3 089	34 970
Ledamot 5	3 600	20 963	10 146	2 188	2 491	39 388
Ledamot 6	0	26 045	17 836	4 234	3 065	51 180
Ledamot 7	61 227	42 504	49 614	11 582	2 433	167 360
Ledamot 8	0	23 228	10 947	3 691	1 892	39 758
Ledamot 9	204 840	13 230	45 200	10 829	4 359	278 458
Ledamot 10	11 250	29 487	23 481	6 238	2 598	73 054
Ledamot 11	62 244	28 849	19 656	6 264	232	117 245
Ledamot 12	157 858	35 372	257 198	54 068	16 304	520 800
Summa	594 730	332 341	597 628	137 841	40 939	1 703 479
<i>Andel av tot</i>	<i>34,9 %</i>	<i>19,5 %</i>	<i>35,1 %</i>	<i>8,1 %</i>	<i>2,4 %</i>	

Utifrån ovanstående tabell framgår att majoriteten av utbetalda arvoden och ersättningar är hänförliga till årsarvoden och ersättning för förlorad arbetsinkomst. Det finns flera ledamöter som erhåller och har intygat om högre timarvode än schabloniserat belopp. I tabellen är det ledamöterna 1, 2, 9, 10 och 12 som erhållit högre timarvode än schablon. Av tabellen framgår att ledamöternas sammanlagda ersättningar varierar stort från 35 tkr till 521 tkr. Kombinationen ett timarvode utöver schablon och många rapporterade timmar (sammanträden och olika förrättningar) genererar hög ersättning för förlorad arbetsinkomst. Ledamot 12 är den som erhållit mest och är den som också har högst timarvode (345 kronor/tim).

Registeranalysen har gjorts på årsarvode, sammanträdesarvode och förlorad arbetsinkomst. Granskningen har inriktats på att kontrollera utbetalning mot underlag.

Årsarvode

Årsarvodet betalas ut månadsvis per automatik utifrån fullmäktiges valprotokoll. Arvodet är fast vilket innebär att ordföranden får arvodet oavsett närvaro. Det är upp till den administrativa funktionen att meddela vid förändringar på ordförandeposterna.

⁵ Notera att för dessa utbetalningar finns 22 rättelseposter, vilket innebär plus/minus-poster som tillsammans blir 0.

Vår registeranalys och kontroll visar att samtliga utbetalningar av årsarvoden har skett i enlighet med bestämmelserna.

Sammanträdesarvode

Sammanträdesarvode betalas ut efter sammanträdesprotokoll samt ifylld deltagarlista. Vid respektive sammanträde ansvarar ordföranden för att dela ut och samla in deltagarlistan. Samtliga som deltar ska skriva i hur länge denne deltagit. Vid fullmäktiges sammanträden så gäller protokollets närvaroförteckning som underlag. Ordföranden, administrativa chefen eller nämndsekreteraren genomför en kontroll för att säkra att angivna tider stämmer samt att ledamoten faktiskt deltagit vid sammanträdet. Det är sekreteraren för respektive organ som för in tiderna in i verksamhetssystemet med deltagarlistan som underlag.

I vår kontroll har vi stämt av utbetalt arvode mot sammanträdesprotokoll och deltagarlistor. Utbetalning av sammanträdesarvoden har skett i enlighet med bestämmelserna.

Ersättning för förlorad arbetsinkomst

Grunden för ersättning för förlorad arbetsinkomst är en skattepliktig inkomst. Den förtroendevalde ska styrka detta *med intyg från arbetsgivare eller motsvarande*. Bestämmelserna innebär att den förtroendevalde erhåller schablonen för förlorad arbetsinkomst om denne har en årsinkomst som överstiger 19 247 kronor (år 2018). Detta gäller även om man är egen företagare. Skillnaden mellan lägsta skattepliktiga inkomst och schablon för förlorad arbetsinkomst är betydande. Med utgångspunkt från arbetsgivarverkets beräknade årsarbetstid för år 2018 innebär det att en förtroendevald med den lägsta möjliga skattepliktiga årsinkomsten erhåller ett timarvode motsvarande en månadsinkomst på 33 246 kr per månad.

För att få ersättning för förlorad arbetsinkomst, vid andra tillfällen än sammanträden med fullmäktige, beredningar, nämnder och utskott, ska en specifikation av tjänstgöring lämnas in. Under år 2017 attesterades varje specifikation av kommunchef och administrativa chefen. Sedan 1 mars år 2018 är det istället respektive ordförande som beslutsattesterar ledamotens specifikation med granskningsattest av kommunchefen. Specifikationen anger tillfälle och antalet timmar för ersättning av förlorad arbetsinkomst. Nämndsekreterare eller assistent på administrativa enheten genomför en manuell överföring från specifikationerna in till verksamhetssystemet. Dessa sekreterare har ingen formell kontrollfunktion i sin roll, men har som rutin att översiktligt kontrollera rimligheten i inlämnade uppgifter om närvaro, yrkade timmar, samt att sammanträdet respektive förrättningen är ersättningsberättigad. Av intervjuer framkommer att vid denna kontroll har upptäckt fel som kunnat rättas innan utbetalning.

Den förtroendevalde som hävdar högre inkomst än schabloniserat belopp ska en gång per redovisa ett intyg som styrker detta. Administrativa enheten förvarar intygen i en pärm som är ordning i bokstavsordning. När nya uppgifter eller intyg kommer in så uppdateras det aktuella timarvode manuellt i lönesystemet. Administrativa chefen bedömer intygets rimlighet. Därutöver görs inga vidare kontroller av den förtroendevaldes inkomst. Av bestämmelserna framgår inte hur intyget ska se ut eller vilka uppgifter som ska finnas. Vidare finns ingen framtagna mall för intyget, utan det är upp till den förtroendevalde och dennes arbetsplats att ta fram ett sådant intyg.

Av intervjuer framgår att det sker inga kontroller av riktigheten i de inlämnade intygen och heller inte av om löneavdrag görs av arbetsgivaren. Det har förutsatts att de förtroendevalda lämnar korrekta uppgifter till kommunen. Däremot skickar den administrativa enheten i Svalövs kommun årligen ut påminnelser till de förtroendevalda om att lämna in aktuella intyg för inkomsten.

Det finns kommuner som genomför kontroller av intyg och löneavdrag. I till exempel Trelleborgs kommun utgår ersättning för förlorad arbetsförtjänst till egna företagare endast om den förtroendevaldes genomsnittliga inkomst motsvarar månadslön på minst 18 000 kr under det år som ersättningen begärs och där verifiering görs genom exempelvis revisorsintyg. I Trelleborgs kommun har man även infört att den förtroendevalde som begär ersättning för förlorad arbetsinkomst ska styrka att denne varit tjänstledig utan lön. Detta görs antingen via beviljad tjänstledighetsansökan, lönespecifikation inkluderat tjänstledigheten eller annat intyg från arbetsgivaren. Det är först när ledigheten har verifierats som ersättningen betalas ut.

I vår registeranalys har vi stämt av underlag mot utbetalningar samt att underlagen har attesterats. Vi kan konstatera att samtliga underlag innehåller besluts- och granskningsattestering. Vi hade en avstämning tillsammans med administrativa chef och assistent för att reda ut frågetecken som uppkommit i kontrollen. Innan avstämningen fanns 79 utbetalningar som var frågetecken. Efter avstämningen reddes samtliga frågetecken ut, och vi hittade nio utbetalningar som hade betalats ut dubbelt. Detta avser ersättning för förlorad arbetsinkomst med två till fyra timmar per tillfälle. Vidare fanns två fall som avsåg utbetalningar av 45 timmar respektive 35 timmar. Utbetalningen av 35 timmar hade tidigare upptäckts och rättats vilket syns i registeranalysen.

Anledningen till de dubbla utbetalningarna beror på att den som registrerat tiden glömt att avmarkera en ruta i systemet. Om rutan inte avmarkeras innebär det att tidsangivelsen blir registrerad två gånger. Att det blivit flera timmar än tillåtna åtta beror på att registratören har missat ett kommatecken vid timangivelse i verksamhetssystemet. Dessa felaktiga utbetalningar kräver åtgärd i form av reglering på kommande löneutbetalningar, och den administrativa enheten har för avsikt att genomföra rättelse av felen.

Sedan 1 januari år 2018 har det införts ett maxbelopp vid tidsangivelse i verksamhetssystemet. Beloppet är satt av systemleverantören till åtta timmar beräknat på den ledamot som har högst timarvode. Detta innebär att en ledamot med schablonbelopp kan erhålla maximalt 14 timmar per dag, det vill säga maxbeloppet delat med schablonbeloppet. Den administrativa chefen har framfört önskemål till systemleverantören att maxbeloppet istället ska motsvaras av åtta timmar.

Den 1 januari år 2019 kommer en förtroendevald inte kunna få högre ersättning för förlorad arbetsinkomst än kommunstyrelsens ordförandes årsarvode.

Semesterförmån och pensionsförmån

Utbetalning av semesterförmån och pensionsförmån görs en gång per år och bygger på registrerad ersättning för förlorad arbetsinkomst. Registeranalysen har inte innefattat kontroll av utbetalad semesterförmån och pensionsförmån.

Reseersättning

Ansökan om reseersättning görs och skrivs in på specifikationen av tjänstgöring, den som används vid ansökan om förlorad arbetsinkomst. Den administrativa enheten genomför en kontroll utifrån ledamotens hemadress och angiven till och från plats. Registeranalysen har heller inte innefattat kontroll av utbetalad reseersättning.

5. Bedömningar mot kontrollmål

5.1. Riktlinjer finns som anger hur arvode och förlorad arbetsförtjänst till förtroendevalda politiker ska beräknas.

Vi bedömer att det finns av fullmäktige beslutade riktlinjer som anger hur arvode och förlorad arbetsförtjänst till förtroendevalda politiker ska beräknas. Vi bedömer dock att de kontroller som för närvarande görs i samband med utbetalning av förlorad arbetsförtjänst är otillräckliga. Vi anser därför att riktlinjerna bör skärpas avseende de delar som avser krav på intygens innehåll samt underlaget för utbetalning av ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

5.2. Rutiner och kontroller finns som säkerställer att rätt ersättning betalas ut till förtroendevalda politiker.

Vi bedömer att det finns rutiner och kontroller som säkerställer att rätt ersättning betalas ut till förtroendevalda politiker. Dock anser vi med utgångspunkt i genomförd registeranalys att det saknas kontroller av höga utbetalda belopp som skett under året.

Vi noterar att verksamhetssystemet numera har en beloppsgräns motsvarande 14 timmar gällande schabloniserat belopp avseende ersättning för förlorad arbetsförtjänst. I likhet med den administrativa chefens uppfattning anser vi att begränsningen i systemet bör överensstämma med bestämmelsernas åtta timmar.

5.3. Attestering av arvoden och förlorad arbetsförtjänst sker enligt gällande attestordning.

Av vad som framkommit i vår granskning bedömer vi att attestering gällande arvoden och förlorad arbetsförtjänst sker i enlighet med gällande attestordning.

Vi anser att den nya paragrafen om attesteringar som inrättats i bestämmelserna på ett bra sätt minskar det beroendeförhållande som tidigare har funnits mellan tjänstemän och ledande politiker.

5.4. Rekommendationer

Vi lämnar med anledning av de iakttagelser som vi har gjort i denna revisionsrapport följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Regelverket avseende ersättning för förlorad arbetsförtjänst bör skärpas och även inkludera de kontroller av intyg och utbetalning som görs i exempelvis Trelleborgs kommun.
- I den interna kontrollen bör det införas en kontroll av att höga belopp som betalats ut under året är korrekta.

- Påtala för systemleverantören att verksamhetssystemet inte bör tillåta att en enskild post registreras dubbelt.

Augusti 2018

Alf Wahlgren

Alexander Arbman

Uppdragsledare/Projektledare

Projektmedarbetare

Bilaga 1

Regler för arvode och ersättning för förlorad arbetsinkomst	Förste vice ordförande Kommunstyrelsen					Andre vice ordföranden, tillika oppositionsråd Kommunstyrelsen				
	Sammanträdes- arvoden			Ers förlorad arbetsinkomst		Sammanträdes- arvoden			Ers förlorad arbetsinkomst	
	Ingår i uppdrag	Utgår	Utgår ej	Ers	Ers ej	Ingår i uppdrag	Utgår	Utgår ej	Ers	Ers ej
Fullmäktige		X		X				X		X
Kommunstyrelsen	X	X		X		X		X		X
KS utskott		X		X				X		X
Förberedande möten inför KS	X		X	X		X		X		X
Förberedande möten inför KS utskott			X	X				X		X
Led/ers i BTRN, VN, BTK		X		X			X		X	
Närvaro som KS presidieledamot i övriga nämnder, styrelser och beredningar	X		X		X	X		X		X
Övriga interna möten	X		X	X		X		X		X
Rådet för folkhälso- och brottsförebyggande arbete		X		X			X		X	
Rådet för funktionshindrade och pensionärer		X		X			X		X	
Verksamhetsbesök hos kommunens egna verksamheter	X		X		X	X		X		X
Skåne Nordväst	-	-	-	-	-	X		X		X
Flygrådet Ängelholms/Helsingborgs flygplats		X		X			X		X	
Företagsalliansen	Ersätts av föreningen					Ersätts av föreningen				
Direktionen för respektive kommunalförbundet	Ersätts av kommunalförbunden					Ersätts av kommunalförbunden				
Styrelsen för respektive kommunalt bolag	Ersätts av bolagen					Ersätts av bolagen				
Ombud vid bolagsstämmor, på årsmöten med mera		X		X			X		X	
Kommunledningskonferens	X		X	X		X		X	X	
Kommunövergripande möten med Region Skåne	X		X	X		X		X	X	
Möten med länsstyrelsen och övriga statliga myndigheter	X		X	X		X		X	X	
Möten med kommuner, kommun(al)förbund, kommunala bolag	X		X	X		X		X	X	
Kommunledningens möten med företag i kommunen	X		X	X		X		X	X	
Företagsluncher	X		X		X	X		X		X
Möten med föreningar i kommunen	X		X	X		X		X	X	
Vänorts- och andra internationella kontakter	X		X	X		X		X	X	
Kurser och konferenser.	X			X		X			X	

Bilaga 2

Ersättningar till förtroendevalda 2018

Fastsatt av kommunfullmäktige 2010-03-29, § 25. Reviderad 2012-08-27, § 112, 2012-11-19, § 144, 2014-03-31, § 29 och 2014-06-16, § 86

Arvsarvoden	Ordf.		Förste vice ordf.		Andre vice ordf.		Totalt kr/år
	Procent Se not 4)	Kr/år	Procent Se not 5)	Kr/år	Procent Se not 5)	Kr/år	
Kommunfullmäktige	10,0% Se not 3)	5 625	4,0%	2 250	4,0%	2 250	27 000
Kommunstyrelsen	10,0%	56 250	25,0%	14 063	40,0%	22 500	270 000
Tillfälliga beredningar	10,0%	5 625	4,0%	2 250			
Arbetsutskottet	10,0%	5 625	4,0%	2 250			
Samhällsbyggnadsnämnden	10,0%	5 625	4,0%	2 250			
Bildningsnämnden	10,0%	5 625	4,0%	2 250			
Vård- och omsorgsnämnden	10,0%	5 625	4,0%	2 250			
Socialnämnden	12,0%	6 750	4,8%	2 700			
Bygg- och räddningsnämnden	10,0%	5 625	4,0%	2 250			
Styrelsen för BT Kenni Efterbehandling	6,0%	3 375	2,4%	1 350			
Revisionen	6,0%	3 375	2,4%	1 350			
Valnämnden	0,5%	281	0,0%	0			
Valnämnden vid valår	1,5%	844	0,5%	281			
AB SvalövsBostäder och -Lokaler	10,0%	5 625	4,0%	2 250			
Överförmyndare	6,0%	3 375	2,4%	1 350			
Summa vid valår		118 969		39 094 kr		24 750	297 000
Summa ej valår		118 406		38 813 kr		24 750	297 000

Sammanträdesarvode	Kr/tim
Ledamöter och tjugers	192 kr
Icke tjugers ersättare	96 kr

Ersättning för förlorad arbetsinkomst	Kr/tim
Schablon	192 kr

Kommunfullmäktige	Kr
Kommunfullmäktige, ej tjugers	959 kr
	480 kr

Ersättning till röstmottagare m.fl.	Kr/tim
Röstmottagare	250 kr
Ordförande och vice ordförande i vallokal	Fäst ers valår
	3 738 kr

- 1) -
- 2) Årsarvode utgår inte i fall då ordförande ordförande är ordförande eller 2:e vice ordförande i kommunstyrelsen
- 3) Arvode till kommunstyrelsens ordförande per månad motsvarar 90 % av inkomstbasbeloppet.
- 4) Procent av kommunstyrelsens ordförandes uppdrag
- 5) Årsarvode utgår inte i fall då ordförande ordförande årsarvode för uppdrag i det organ hen representerar

Inkomstbasbelopp 2010:	51 100 kr
Inkomstbasbelopp 2011:	52 100 kr
Inkomstbasbelopp 2012:	54 600 kr
Inkomstbasbelopp 2013:	56 600 kr
Inkomstbasbelopp 2014:	56 900 kr
Inkomstbasbelopp 2015:	58 100 kr
Inkomstbasbelopp 2016:	59 300 kr
Inkomstbasbelopp 2017:	61 500 kr
Inkomstbasbelopp 2018:	62 500 kr

Samma ersättningsregler gäller för tjänstgörande och icke tjänstgörande ersättare (Se t ex PSU 050910, § 57). Storleken på sammanträdesarvode för tjugers och icke tjugers i fullmäktige skiljer sig dock åt, vilket framgår av denna bilaga.

För insynsplatser i organen se KS 980223, § 18. Gällande regler för ersättningar till förtroendevalda gäller utan inskränkning för förtroendevalda med närvarorätt.